

Koralrevision?

En framställning som är värd all uppmärksamhet har gjorts av Musikaliska akademien den 31 maj 1935. I skrivelse till Kgl. Maj:t föreslår akademien en genomgripande revision av kyrkans liturgiska musik genom en kommitté, bestående av representanter dels från akademien, dels från ledande kyrkomusikaliska samfund i vårt land. Vid akademiens framställning var fogad en skrivelse ingiven till akademien av professor O. Olsson, musikdirektör O. Lindberg och kyrkoherde A. O. T. Hellerström. Den var av följande lydelse:

»Musiken till Svenska Mässan. Bilaga till svenska kyrkans handbok. Af Kongl. Maj:t gillad», utkom 1897 och har alltsedan varit det officiella rättesnöret för musiken vid den allmänna gudstjänsten. Detta arbete tillkom på en tid, då behovet av ett rikare urval gudstjänstlig musik länge varit känt och erkänt. Dessutom hade nyss förut — år 1894 — en omfattande revidering av kyrkans handbok företagits, vilket nödvändiggjorde den nya musikbilagan. Denna hade utarbetats av en kommitté, sammansatt av de förnämsta kyrkomusikaliska krafter, som då stodo till buds. Kommittén presterade ett för sin tid utomordentligt gott arbete, vilket i många fall äger bestående värde och som även i framtiden torde komma att delvis användas vid gudstjänsten.

Sedan 1897 har emellertid mycket hänt, som påkallar en revision av Musiken till Svenska Mässan. Handboken har sedan dess vid upprepade tillfällen undergått förändringar, varvid nya moment tillkommit, vilka fordra musikalisk utformning. Inom den kyrkomusikaliska forskningen har framkommit ett stort antal betydande arbeten, i vilka den liturgiska sången gjorts till föremål för undersökningar. Särskilt gäller detta den gregorianska sången, för vilken de senare årtiondenas forskning varit epokgörande. Allmänhetens kyrkomusikaliska intresse har i glädjande grad utvecklats och bör tydligen tillgodoses och främjas. Detta intresse har gjort, att kyrkornas musikaliska resurser numera äro i allmänhet större än tillförne.

Betydligt stegrade anspråk ha ställts på organist- och kantorsutbildningen. Även ifråga om liturgens insikter och musikaliska skolning ha högre fordringar gjort sig gällande.

År 1914 utgavs på Svenska Kyrkans Diakonistyrelses bokförlag »Förslag till Missale för Svenska Kyrkan», vilket på Kungl. Maj:ts uppdrag redigerats av biskop U. L. Ullman och kantor John Morén. Avsikten med detta Missale var att erbjuda »ett på grundlaget av detemporeprincipen gjort urval av stycken ur Musiken till svenska mässan, liturgiskt-praktiskt uppställt på sådant sätt, att fyra serier föreligga, med innehållet i varje serie ordnat i fortlöpande följd från gudstjänstens början till dess slut». För den tjänstgörande liturgen, organisten och kantorn erbjöd denna uppställning en betydande lättnad i handhavandet av materialet. Ordet »urval» anger emellertid, att allt i 1897 års mäsasacknas också några av de värdefullaste styckena. Däremot hava inledningsantifonierna, vilka vid denna tid inkommit i handboken, medtagits och försetts med musik (av Morén).

I avsikt att ständigt hålla Missalet i överensstämmelse med handbokens föreskrifter har detsamma under årens lopp utgivits i ett stort antal nya upplagor, redigerade av undertecknad Otto Olsson, varvid dock den i första upplagan givna uppställningen i stort sett bibehållits. Därjämte har man alltjämt ansett sig bunden av 1897 års mäsasack, den enda av

Kungl. Maj:t gillade. Emellertid hava kompletteringar vidtagits, i det att flera av mässans alternativ införts liksom och nykomponerade melodier till inledningsantifonierna. Många stycken ha transponerats till lämpligare tonhöjd.

1897 års mässmusik innehåller emellertid vissa nummer, som saklöst kunde vara borta eller åtminstone överflyttas till det blivande Hymnarium för Svenska Kyrkan. Andra stycken torde ur olika synpunkter behöva kritiskt granskas. De delar av mässmusiken, som utgöras av gregorianska sånger, måste grundligt revideras. Litaniorna måste omarbetas. Antifonierna böra införas, dock icke i det skick de nu förete i missalet. De behöva gallras och delvis ersättas med andra, hämtade ur det rika förråd vi äga av gammalkyrklig musik.

Jämte Musiken till Svenska Mässan har till församlingens förfogande ställts även musik till vissa tidegärder såsom matutin, vesper och completorium. 1914 utgavs sålunda på Kungl. Maj:ts uppdrag av U. L. Ullman och John Morén Förslag till Vesperale för svenska kyrkan. Enligt 1920 års kyrkomötes underdåniga skrivelse tillsatte Kungl. Maj:t en kommitté för att »slutredigera Vesperale med texter och

melodier justerade efter bibel, psalmbok och koralbok». Kommitterade fullgjorde sitt uppdrag genom att 1925 utgiva Vesperale för svenska kyrkan och Psalterium. Även i fråga om dessa arbeten är en grundlig revision synnerligen önskvärd, icke minst med hänsyn till det sätt varpå den gregorianska sången i dem behandlats.

Handboken är enligt Kungl. Maj:ts uppdrag under omarbetning. Det torde endast vara till fördel för det slutliga resultatet, om arbetet på den liturgiska musiken kan bedrivas samtidigt med och i anslutning till arbetet på handboken.

Undertecknade få med anledning av ovanstående föreslå, att Akademien ville hos Kungl. Maj:t hemställa om en genomgripande revision av kyrkans liturgiska musik, omfattande såväl Musiken till Svenska Mässan som Vesperale och Psalterium, och att för detta ändamål tillsattes en kommitté, bestående av representanter dels från Akademien, dels från ledande kyrkomusikaliska samfund i vårt land, åliggande det denna kommitté att, sedan arbetet fullbordats, även gå i författning om utgivande av nämnda musik i en sådan form och uppställning, som bäst lämpar sig för dess användning vid gudstjänsten.

Meddelanden.

Musikaliska Akademien har avgivit utlåtande över den av kyrkomötet godkända musiken till allmänna kyrkobönen och kortare formen av litanian samt över dess förslag att psalmen Allena Gud i himmelrik under passionstiden må kunna sjungas till melodien nr 140 i svenska kyrkans koralbok.

I sitt utlåtande skriver Akademien beträffande den nämnda musiken till allmänna kyrkobönen att det synes akademien önskvärdt, att för de delar av kyrkobönen, som angivits skola sjungas av prästen, en ändring bör vidtagas för att

beledsagningen med orgeln ej skall verka hämmande på prästens friare recitation. Det rika ackompanjemang, som förefanns i den vid motionen fogade musikbilagan, ägde där berättigande med hänsyn till att eventuell medverkan av kör förutsattes, något som i andra upplagan icke är fallet enligt musikbilagan.

I fråga om den kortare formen av litanian finner akademien med tillfredsställelse, att för denna den frygiska litanian i 1897 års Musik till svenska mässan ligger till grund. Vad musiken angår har akademien intet annat att invända än att

på sid. 6 harmoniseringen till »Hjälp oss, milde Herre Gud» lämpligen borde erhålla en annan utformning.

Det synes akademien, att det föreslagna alternativet till Allena Gud (mel. nr 140) med sin ljusa, blida prägel knappast är den lämpligaste i motionens syfte. För så vitt det befinnes erforderligt att i nämnda syfte använda en annan koral, anser akademien flera andra melodier inom samma meterklass som psalmen nr 140, förslagsvis koralerna nr 118 eller 186, bättre motsvara vad som i nämnda motion avsetts.

Val. Till innehavare av förenade tjänster har valts: i Strängsered, Älvsb., F. Brunngård, Dannicke; i Kimstad, Östg., Gunnar Magnusson, Norsholm; i Törnsfall, Klm., Ivar Håkansson, Nybro; i Humla, Älvsb., Marcus Bolin därstädes; i Varola, Skb., Erland Skoog, Tived; i Dingtuna, Vstm., Kurt Gösta Sandvall, Tutaryd; i Fliseryd, Klm., Anders Vikberg, Skörped; vid Tunge i Solberga, Gtb., Viktor Löfstrand, Värmskog, i Södra Ving, Älb., Robert Fingal Regné, Torpa; i Vederslöv, Krb., Johan B. Johansson, Öja.

Koralvecka i Båstad hölls den 26 juni —3 juli, det tredje året i följd. För dem som varit med från början, bli dessa veckor allt kärare för varje år. Ty här gives tillfälle att en tid få lämna alla världsliga sysslor åsido för att ägna sig åt Guds ords betraktelse och bön.

I år var det gregorianska arbetsmaterialet betydligt utökad. Vi fingo tränga in i två matutiner, två vesprar och tre kompletier. Jag tror att Mikaelimatutinen gjorde ett alldeles särskilt starkt intryck. Det var ingalunda lätta saker, men förunderligt fort kunde veckans medlemmar tillägna sig och leva sig in i dess underbart levande och sköna tongångar. Den gregorianska sången behöver tid på sig för att kunna påverka sinnet. Därför är all kritik mot densamma, som utövas av en mer eller mindre *tillfällig åhörare*, förfelad. Den gregorianska sången måste upplevas genom regelbunden umgängelse med densamma, icke åhöras endast. Detta gäller visserligen all musik, men i synnerhet kyrkans gamla sång, ty den är religion i materia.

Musikdirektör Blennow ledde med stor kunnighet och fast hand. Ett särskilt tack riktas till musikdirektör Runbäck för ett orgelspel, som förrådde överlägset kunnande och intensiv inlevelse. L. L.

Kyrkomusik-kurs i Laholm. Ett möte med präster och organister — det första i sitt slag inom Göteborgs stift — hölls på inbjudan av Göteborgs stiftskrets av Kyrkosångens Vänner, Hallands organistkrets samt Hallands kyrkosångsförbund i Laholm den 3 och 4 juni. Syftet med mötet var att under sakkunnig ledning ge prästerna övning i liturgisk läsning och sång samt organisterna i körledning och orgelspelning. Första dagen inleddes med högmässa i Laholms kyrka, varvid pastor loci, kyrkoherde O. Cervin officierade vid altaret. Predikan hölls av kyrkoherde S. Norborg, Östra Karup. För det musikaliska inslaget svarade musikdirektör P. Pålsson, Laholm, och Laholms kyrkokör. Efter gudstjänsten vidtogo övningarna, varvid domkyrkokomminister Robert Jansson, Göteborg, skötte undervisningen i liturgisk läsning, sångpedagog Knut Nilsson instruerade i liturgisk sång, musikdirektör Adolf André, Örebro, i körledning och musikdirektör David Wikander, Stockholm, i orgelspelning. På e. m. hölls föredrag av kyrkoherde O. Cervin över ämnet: »Det synliga i gudstjänsten.» Kl. 9 på kvällen gav musikdirektör Wikander en orgelkoncert i kyrkan, varvid utfördes dels några koralförspel av J. S. Bach, dels Daniel Olsons orgelkoral »Ande, full av nåde». Dagen avslutades med aftonbön.

Mötets andra dag inleddes med morgonbön av kyrkoherde Ernst Sjöblom, Varberg. Kl. 10 hölls ett synnerligen uppmärksammat föredrag av musikdirektör Albert Runbäck, Båstad, som därvid behandlade nyare strävanden inom orgelbyggnadskonsten och belyste sitt föredrag genom några goda koralförspel. Därefter togo åter de praktiska övningarna vid.

Mötet avslöts vid 4-tiden med gemensam middag å Stadshotellet.

Ett 30-tal deltagare hade samlats. Denna jämförelsevis stora tillslutning vittnar om ett vaknande intresse även på Väst-kusten för vad man skulle kunna kalla gudstjänstens yttersidor.

K. P.

